

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 25 september 2008

Mål nr

Ö 160-08

PARTER

1. FH

Ombud: Advokat HPL

2. Strömma Fjäll & Aktivitet Aktiebolag, 556351-9635

Box 162

920 66 Hemavan

Ombud: Advokat PH

SAKEN

Fordran på grund av borgensåtagande

BESLUT OM HÄNSKJUTANDE ENLIGT 56 KAP. 13 § RÄTTEGÅNGSBALKEN

Umeå tingsrätts beslut den 7 januari 2008 i mål T 723-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att Strömma Fjäll & Aktivitet AB, genom att fritt avräkna eller kvitta sina förekommande skulder till Haglund & Hedvall AB mot sina fordringar gentemot detsamma, inte kan göra FH ansvarig till ett högre belopp än om kvittning eller avräkning hade skett i sådan ordning att avräkning först hade skett mellan huvudfordringar och motfordringar hänförliga till det avtal för vilket FH ingått borgen.

SKÄL

Den till Högsta domstolen hänskjutna frågan

Umeå tingsrätt har till Högsta domstolen hänskjutit frågan huruvida borgenären (Strömma Fjäll & Aktivitet AB), genom att fritt avräkna/kvitta sina förekommande skulder till huvudgäldenären (Haglund & Hedvall AB) mot sina fordringar gentemot densamme, kan göra borgensmannen (FH) ansvarig till ett högre belopp än om kvittning/avräkning hade skett i sådan ordning att avräkning först hade skett mellan huvudfordringar och motfordringar hänförliga till det avtal för vilket borgensmannen ingått borgen och som är konnexa.

Högsta domstolen har uppfattat tingsrättens formulering av frågeställningen på så sätt att de sista fyra orden i formuleringen ”och som är konnexa” inte innebär en inskränkning utan endast utgör en omskrivning av att huvudfordringarna och motfordringarna är ”hänförliga till det avtal för vilket borgensmannen ingått borgen”.

Omständigheterna i målet

Haglund & Hedvall AB (Haglund & Hedvall) åtog sig genom avtal med Strömme Fjäll & Aktivitet AB (Strömme) att sköta driften och verksamheten av Hemavans Wårdshus (avtalsnummer 110/2003). Därutöver åtog sig samma bolag genom avtal med Strömme att sköta driften och verksamheten av Hemavans Camping (avtalsnummer 111/2003). För fullgörande av bolagets förpliktelser avseende avtal 110/2003 tecknade FH borgen såsom för egen skuld intill ett begränsat belopp om 200 000 kr.

Sedan Haglund & Hedvall försatts i konkurs och sedan Strömme krävt FH på betalning för sin fordran enligt avtal 110/2003 har Strömme genom ett meddelande till konkursförvaltaren den 7 december 2005 avgett en kvittningsförklaring och låtit avräkna Strömme's skuld till Haglund & Hedvall avseende avtal 110/2003 mot i första hand Strömme's fordran på Haglund & Hedvall enligt avtal 111/2003. Strömme har därefter vid tingsrätten yrkat att FH skall förpliktas att till Strömme utge det belopp som Haglund & Hedvall är skyldigt Strömme enligt avtal 110/2003. FH har bestritt käromålet med hänvisning till att Strömme inte äger rätt att avräkna Haglund & Hedvalls motfordran, som avser avtal 110/2003, mot Strömme's fordran enligt avtal 111/2003.

Högsta domstolens svar på den hänskjutna frågan

Oavsett vad som gäller om avräkning och kvittning mellan gäldenär och borgenär när borgenären har flera fordringar mot gäldenären, kan deras rättshandlingar inte medföra att en borgensmans ansvar kommer att omfatta mer än vad borgensmannen åtagit sig att borga för.

I vissa fall, t.ex. kontokurantförhållanden, är det tydligt att borgensansvaret endast omfattar saldot i ett rättsförhållande (jfr Rodhe, Obligationsrätt, 1956, s. 59 med not 24 och s. 64 med not 48).

I rättsfallet NJA 1932 s. 621, som gällde en borgensmans ansvar avseende ett arrendeförhållande, uttalade Högsta domstolen att borgensåtagandet inte kunde anses gälla mer än den skuld, som återstod efter avräkning mellan fordringar och motfordringar i det arrendeförhållande som borgensförbindelserna omfattade. Borgensmannen var enligt Högsta domstolen inte skyldig att avseende huvudgäldenärens motfordringar hänförliga till arrendeförhållandet tåla avdrag för en annan fordran som borgenären åberopade till kvittning och som inte omfattades av borgensförbindelsen.

Den i rättsfallet tillämpade avgränsningen av borgensåtagandet får anses gälla också i andra fall när någon gått i borgen för skulder i ett löpande kontraktsförhållande, såvida annat inte framgår av avtalet eller ett senare medgivande av borgensmannen (jfr Walin, Borgen och tredjemanspant, 3 uppl. s. 162).

I förevarande fall har FH gått i borgen för Haglund & Hedvalls avtalsförpliktelser enligt avtal 110/2003. Oavsett om Strömma och Haglund & Hedvall tidigare har avräknat sistnämnda bolags fordringar enligt avtal 110/2003 mot skulder enligt avtal 111/2003 och om Strömma haft rätt att i konkursen i förhållande till Haglund & Hedvall kvitta bort sin fordran enligt avtal 111/2003 mot sin skuld till bolaget enligt avtal 110/2003, har FH således som utgångspunkt rätt att från sitt borgensansvar räkna av alla poster bolaget tillgodo enligt avtal 110/2003. Den hänskjutna frågan skall besvaras i enlighet härmed.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Dag Victor, Torgny Håstad, Ann-Christine Lindeblad (referent), Ella Nyström och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Kenneth Truedsson